

# ATLAS REKORDÓW ŚWIATA



NASZA KSIĘGARNIA





Stromboli często wyrzuca bomby wulkaniczne. Są to rozpalone kawałki magmy, które wznoszą się wysoko w powietrze. Zanim uderzą z powrotem w ziemię, stygną i zmieniają się w odłamki skały.

Na szczycie znajduje się kilka kraterów i kominów, z których wydobywają się popiół, dym i lava.

Na świecie jest około 1500 czynnych wulkanów na lądach. Większość z nich leży na Pierścieniu Ognia – okolicach Pacyfiku stynących z wybuchów.

W nocy płonące języki ognia emanują ognistym blaskiem. Z tego powodu Stromboli nazwano „latarnią Morza Śródziemnego”.

W każdej chwili na świecie trwa jednocześnie 20 erupcji wulkanicznych.

Wysoka na około 3340 metrów Etna, położona na włoskiej wyspie Sycylii, jest najwyższym wulkanem w Europie. To również jeden z najaktywniejszych wulkanów na świecie.

W lipcu 2019 roku duży wybuch wywołał kilka pożarów i wyrzucił w powietrze chmurę dymu wysoką na ponad 1,5 kilometra.

W którym kraju znajduje się najwięcej wulkanów? Stany Zjednoczone mają ich 173. Ich zachodnie wybrzeże leży na Pacyficznym Pierścieniu Ognia.

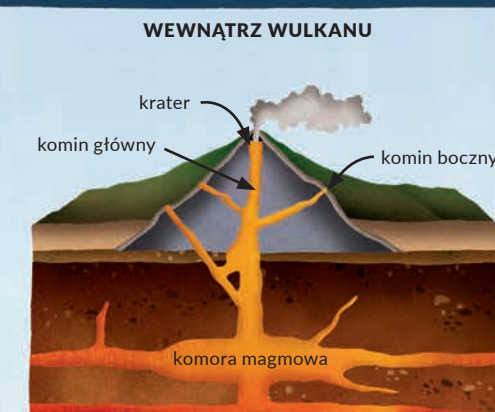
Innym sławnym włoskim wulkanem jest Wezuwiusz. Ogromny wybuch w roku 79 p.n.e. zabił 16 tysięcy ludzi i pogrzebał miasta Pompeje i Herculanium pod warstwą popiołu.

## ZOBACZ NAJDŁUŻSZĄ ERUPCJĘ WULKANICZNĄ NA ŚWIECIE, WŁOCHY

Ziemia pod naszymi stopami może wydawać się stabilna, ale w rzeczywistości się porusza. Skorupa ziemska jest podzielona na duże fragmenty, zwane płytami, które dryfują powoli na warstwie gęstej, częściowo stopionej skały. Czasami płyty się zderzają i jedna z nich musi wsunąć się pod drugą. To sprawia, że rozgrzana do czerwoności magma z głębin Ziemi wznosi się na powierzchnię i wylewa z wulkanów jako lava. U wybrzeży Włoch znajduje się rekordowy wulkan, którego erupcja trwa nieprzerwanie od co najmniej 2700 lat... Stromboli.

Stromboli leży na północ od Sycylii, na Morzu Śródziemnym. Choć na tej małej wyspie znajduje się czynny wulkan, wciąż mieszka na niej kilkuset ludzi. Mieszkańcy przyzwyczaili się do ciągłych pomruków, dudnienia i bulgotania ogromnego sąsiada. To jak życie z gderliwym smokiem! Stromboli zwykle wybucha kilka razy na godzinę. Zazwyczaj erupcje te wiążą się z niewielką chmurą gazów i dymu oraz deszczem płonącej lawy. Czasami jednak bywają ogromne i chmury popiołu wznoszą się na wysokość setek metrów.

Kiedy indonezyjski wulkan Krakatau wybuchł w roku 1883, wydał z siebie najgłośniejszy dźwięk w historii, tak ogłuszający, że słyszano go z odległości 5 tysięcy kilometrów.





# AZJA I BLISKI WSCHÓD

Azja jest największym kontynentem na świecie. I najludniejszym - zamieszkuje ją ponad 4,5 miliarda osób, czyli 60% wszystkich ludzi. W Azji można znaleźć najwyższą górę na świecie, a także najwyższy budynek, największe miasto i najbardziej śmierdzącą roślinę!

Europa

Rosja

Przejdź się NAJDŁUŻSZĄ LINIĄ KOLEJOWĄ NA ŚWIECIE (Kolej Transsyberyjska, Rosja).

Przygotuj się do NAJDŁUŻSZEGO WYŚCIGU KONNEGO NA ŚWIECIE (wyścig Mongol Derby, Mongolia).

Podziwiaj NAJWYŻSZĄ DREWNIANĄ PAGODĘ NA ŚWIECIE (Shanxi, Chiny).

Poznaj jedną z NAJBARDZIEJ TRUJĄCYCH NAJEŻEK NA ŚWIECIE (Tokio, Japonia).

Odwiedź NAJWIĘKSZY NA ŚWIECIE KRAJ BEZ DOSTĘPU DO MORZA (Kazachstan).

Przejdź wzdłuż NAJDŁUŻSZEGO MURU NA ŚWIECIE (Wielki Mur Chiński).

Chiny

Przeptnij po bystrzynach NAJWYŻEJ POŁOŻONEJ RZECI NA ŚWIECIE (Yarlung Tsangpo, Tybet).

Mongolia

Nie patrz w dół na NAJWYŻSZYM MOŚCIE NA ŚWIECIE (most Duge, Chiny).

Chiny

Przeptnij pod NAJWIĘKSZYM NATURALNYM ŁUKIEM NA ŚWIECIE (most Xianren, Chiny).

Poszukaj NAJMNIJSZYCH ODCISKÓW ŁAP DINOZAUROW (Gyeongsang, Korea Południowa).

Zachwyć się NAJWIĘKSZYM MIASTEM NA ŚWIECIE (Szanghaj, Chiny).

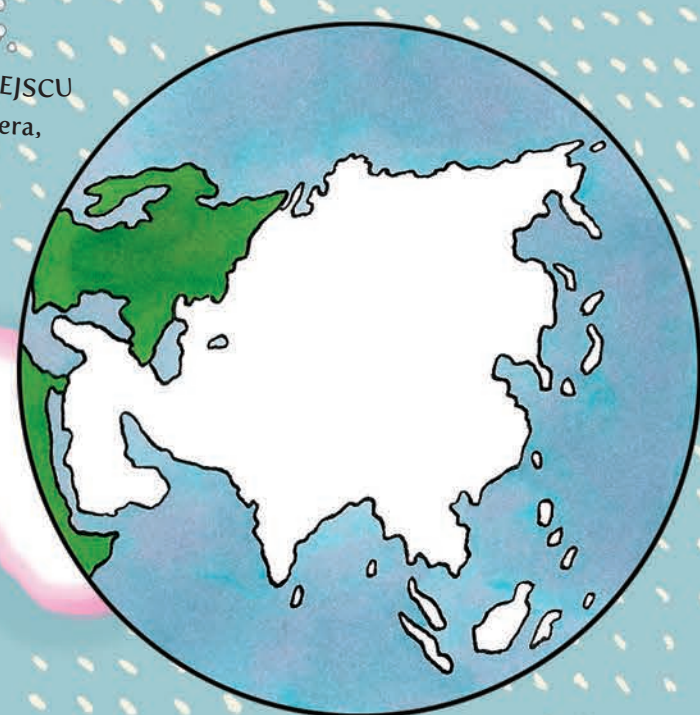
Korea Południowa

Japonia

Kazan-retto

Północny Ocean Spokojny

Zanurkuj w NAJGŁĘBSZYM MIEJSCU W OCEANIE (Głębia Challenger, Rów Mariański).



Zwiedź NAJGŁĘBSZE PODZIEMNE MIASTO NA ŚWIECIE (Derinkuyu, Turcja).

Turcja

Syria

Liban

Palestyna

Izrael

Jordania

Irak

Iran

Arabia Saudyjska

Jemen

Oman

Seszele

Czagos

Ocean Indyjski

Seszele

Malediwy

Sri Lanka

Schron się pod NAJWIĘKSZĄ KORONĄ DRZEWA (figowiec bengalski Thumamma Marimannu, Indie).

Indie

Stać twarzą w twarz z NAJDŁUŻSZYM JADOWITYM WĘŻEM (kobra królewska, Indie).

Przejdź po JEDYNYM NA ŚWIECIE DWUPIĘTROWYM ŻYWYM MOŚCIE (Ceraupundzi, Indie).

Nepal

Bhutan

Indie

Birma (Mjanma)

Bangladesz

Tajlandia

Kambodża

Laos

Wietnam

Morze Południowochińskie

Filipiny

Indonezja

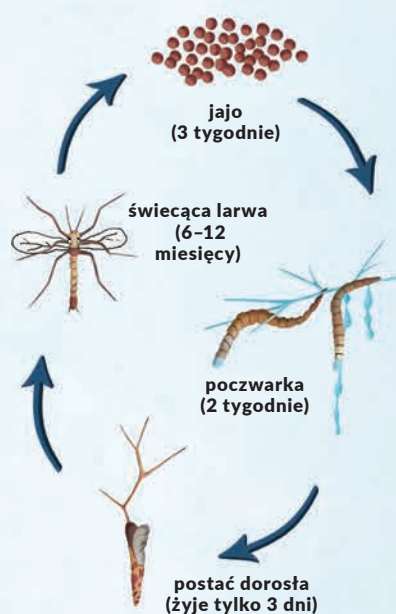
Singapur

Malezja

Timor Wschodni



# CYKL ŻYCIOWY ŚWIETLIKA NOWOZELANDZKIEGO



Na świecie żyje kilkanaście różnych typów świetlików. Niektóre są larwami muchówek, jak te z Waitomo, a inne – chrząszczy.

Jaskinie Waitomo powstały przed milionami lat. Utworzyła je woda przepływająca przez pęknięcia w wapiennych skałach, stopniowo wycinająca jaskinie i korytarze.

Świetliki tego rodzaju żyją tylko na Nowej Zelandii. Ich nazwa łacińska, *Arachnocampa*, oznacza „pajęczny robak”, dlatego że towią ofiary w lepłą sieć.



Niebieskozielone światło powstaje dzięki reakcji chemicznej w ogonie świetlika. Świeące zwierzęta nazywamy „bioluminescencyjnymi”.

Świeące larwy żyją od 6 do 12 miesięcy. Kiedy wystarczająco się pożywią, przeobrażają się w muchówki, znajdują partnera i umierają.

Stalaktyty i stalagmity powstają przez wiele tysięcy lat. Tworzy je woda kapiąca ze sklepień, która nanosi niewielkie ilości wapni.

Stalaktyt zwisa u sklepienia, a stalagmit rośnie do góry z dna. W ciągu 100 lat przyrastają niecałe 1,5 centymetra!

Świetliki są z początku małe, ale mogą dorosnąć do 4 centymetrów długości – to tyle, ile ma zapalka.

## ZOBACZ BLASK

# NAJBARDZIEJ WIDOWISKOWEJ JASKINI ŚWIETLIKÓW, NOWA ZELANDIA

Im bardziej głodny świetlik, tym jaśniej świeci!

W roku 1887 na Wyspie Północnej Nowej Zelandii miejscowy wódz Maorysów Tane Tinorau i angielski geodeta Frederick Mace badali razem labirynt wapiennych jaskiń. Płynęli niewielką tratwą po podziemnej rzece, oświetlając sobie drogę blaskiem świec. I odkryli coś oszałamiającego – ogromną jaskinię, na której sklepieniu migotały tysiące światełek... robaczek świętojańskich. Od tego czasu jaskinie Waitomo zyskały światową sławę, ściągając z całego świata ludzi pragnących podziwiać tę galaktykę żywych gwiazd.

Ale choć świetliki z Waitomo wyglądają tak pięknie, nie są wcale pokojowo nastawione. W ogóle nie są robaczkami, tylko larwami (niedojrzałymi, przypominającymi robaki formami) pewnego rodzaju muchówki. Po wykluciu się z jaj głodnieją. Zaczynają świecić, by przyciągnąć inne owady, muchy i meszki. Kiedy ofiara się zbliży, zostaje uwięziona przez lepkie, oślizgłe nici, które zwisają z robaczek. Później zdobycz zostaje podciągnięta do góry, przebita i wyssana. Pychotka!



Tytuł oryginału

*Atlas of Record-Breaking Adventures*

*Atlas of Record-Breaking Adventures* © copyright Wide Eyed Editions 2020

Illustrations © copyright Lucy Letherland 2020

Text © copyright Emily Hawkins 2020

Polish edition copyright © Wydawnictwo „Nasza Księgarnia”, Warszawa 2022

Tłumaczenie **Anna Studniarek**

---

Wydawnictwo NASZA KSIĘGARNIA Sp. z o.o.  
05-075 Warszawa-Wesoła, ul. Apteczna 6  
e-mail: [naszaksiegarnia@nk.com.pl](mailto:naszaksiegarnia@nk.com.pl)  
tel. 22 643 93 89

Sprzedaż wysyłkowa: tel. 22 641 56 32  
e-mail: [sklep.wysylkowy@nk.com.pl](mailto:sklep.wysylkowy@nk.com.pl)

[www.nk.com.pl](http://www.nk.com.pl)

---

Redaktor prowadząca **Anna Garbal**  
Opieka redakcyjna **Joanna Kończak**  
Redakcja **Zuzanna Laskowska**  
Korekta **Ewa Mościcka**  
Skład, redakcja techniczna **Joanna Piotrowska**  
Adaptacja polskiej wersji okładki **Karia Korobkiewicz**

ISBN: 978-83-10-13714-2

PRINTED IN POLAND

Wydawnictwo „Nasza Księgarnia”, Warszawa 2022 r.  
Wydanie pierwsze  
Druk: Drukarnia LEYKO Sp. z o.o., Kraków